

“ЭРДЭНЭС КРИТИКАЛ МИНЕРАЛС” ТӨҮГ-ЫН “ШИЖИР-АЛТ”
АЛТНЫ ҮЙЛДВЭРИЙН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-022859

Аж ахуйн нэгжийн регистрийн дугаар: 2550466

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫГ ХАМГААЛАХ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАНГИЙН АГУУЛГА

ТӨСЛИЙН ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ	
Үйлдвэрлэлийн үндсэн үзүүлэлтүүд.....	
ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ “ШИЖИР-АЛТ” АЛТНЫ ҮЙЛДВЭРИЙН ДРАГ УГААХ ТӨХӨӨРӨМЖ	
ОРДЫН ГЕОЛОГИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ БА БҮС	
Ордын газрын байршил.....	8
Цахилгаан хангамж	
Усан хангамж	
Хөдөлмөрийн нөөц	
Байгаль орчны суурь үнэлгээ	
Уур амьсгал.....	
Хөрс.....	
Ус.....	
Гүний ус	
Бохирдлын түвшин	
Ордын уул геологийн тогтоц	
Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт.....	
Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт.....	
Биологийн нөхөн сэргээлт.....	
Ногоон байгууламж	
Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт	
Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт.....	
Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт.....	
Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт.....	
БОМТ-ийг хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт	
Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөр	
Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний тайлан.....	
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарь	
Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардлын гүйцэтгэл	0
ДҮГНЭЛТ	1

Төслийн товч танилцуулга

1. Уурхайн үйл ажиллагаа ба БОХНС талаар хийсэн ажлын мэдээлэл
2. Хашаат Овоот Даваат ордын товч мэдээлэл
3. 2025 оны БОХНС ажлын биелэлт БОХ -3 маягт
4. БО-ны нөхөн сэргээлтийн ажлын биелэлт
5. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт
6. БОХНС-н төлөвлөгөө,орчны хяналтын хөтөлбөрийн биелэлт
7. БОХНС-н төлөвлөгөөний биелэлтийн дэлгэрэнгүй мэдээ
8. 2025 оны БОХНС ажлын зардлын тооцоо
9. Ус ашигласны төлбөр, газрын төлбөрийн биелэлт
- 10.Нөхөн сэргээлтийн талбайн зураг
- 11.Дүгнэлт

ТӨСЛИЙН ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ

Үйлдвэрлэлийн үндсэн үзүүлэлтүүд

	Үзүүлэлтүүд		
1.	Аж ахуйн нэгжийн нэр		“Эрдэнэс Критикал Минералс” ТӨҮГ-н харьяа “Шижир-Алт” алтны үйлдвэр
2.	Улсын бүртгэлийн дугаар		9019029071, регистр 2550466
3.	Үйлдвэрийн нэр		“Шижир-Алт” алтны үйлдвэр
4.	Ордын нэр		Хашаат Овоот Даваат
5.	Ордын байршил	Нийслэл/хот/Аймаг	Төв аймаг
6.		Сум/Дүүрэг/	Заамар сум
7.	Ашигт малтмалын төрөл		Алт
8.	Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар		MV-022859
9.	Ашиглалт эхэлсэн огноо		2025
10.	Аж ахуйн нэгжийн хаяг	Аймаг /хот/	Төв аймаг
11.		Сум /дүүрэг /	Заамар сум
12.		Баг/ хороо /	Хайлааст 3-р баг
13.		Гудамж /байр	Үйлдвэрийн район
14.		Шуудангийн хайрцаг	
15.		Утас	-
16.		Факс	-
17.		Гар утас	99835927
18.		Электрон шуудан	Batodnoo7@gmail.com
19.		Вэб хуудас	
20.	Захирлын хаяг	Нэр	Т.Батмөнх
21.		Утас	99114457
22.		Факс	-
23.		Электрон шуудан	Info.shijir.alt@gmail.com
24.	ТЭЗҮ хийсэн огноо 175А лицензийн талбайд		2025
25.	Ашиглалтын хугацаа		3-н жил
26.	Жилийн олборлолтын хүчин чадал		150 мян.м³ / жил

ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ “ШИЖИР АЛТ” АЛТНЫ ҮЙЛДВЭР

Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хашаат Овоот Даваат” нэртэй 2,585.6 га талбай бүхий XV-020580 тоот ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг АМГТГ-ын Кадастрын хэлтсийн даргын шийдвэрээр 2016 оны 06-р сарын 20-ны өдөр “Монголросцветмет” ТӨҮГ-т олгосон бол 2023 онд төсөл хэрэгжүүлэгч нь хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн талбайн хэмжээнд 2,258.2 сая төгрөгийн төсөвтэй хайгуулын ажлыг гүйцэтгэснээр Даваатын хөндийн алтны шороон ордод бодитой болон боломжтой (B+C) зэрэглэлээр нөөцийг тооцоолж, хайгуулын ажлын үр дүнг ЭБМЗ-ийн хурлаар хэлэлцүүлж, 2024 оны 6-р сарын 13-ны өдрийн ХХ-07-05 дугаарт дүгнэлт, ҮГА-ны даргын 2024 оны 9-р сарын 5-ны өдрийн Н/59 дугаарт тушаалаар тогтоогдсон нөөцийг МУ-ын ашигт малтмалын нөөцийн нэгдсэн тоо, бүртгэлд бүртгүүлсэн байна.

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 26-р зүйлийг үндэслэн АМГТГ-ын Кадастрын хэлтсийн даргын 2024 оны 12-р сарын 30-ны өдрийн шийдвэрээр Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших “Хашаат овоот даваат” нэртэй газар ашигт малтмал ашиглалтын MV-022859 дугаарт тусгай зөвшөөрлийг 30 жилийн хугацаатайгаар төсөл хэрэгжүүлэгч “Монголросцветмет” ТӨҮГ-д олгосноор орд ашиглалтад бүрэн бэлтгэгдсэн байна.

Ордын уул-геологи, уул-техникийн нөхцөлүүдийг харгалзан ордыг ил аргаар, гадаад, дотоод овоолготой тээвэртэй, тээвэргүй хосолсон ашиглалтын системээр олборлох бол үйлдвэрлэлийн нөөцийн тооцоог хийхэд хаягдалгүйгээр, бохирдолтойгоор, бохирдлын хувь, хэмжээг уул уурхайн салбарт мөрдөгдөж буй стандартын дагуу уул уурхайн программ хангамжийн тусламжтайгаар тооцоолж, төслийн 3-н жилийн хугацаанд нийт 9.3 сая м³ хөрс хуулж, 334.1 мянган м³ элс олборлоно.

1.ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ТАЛБАЙН ТОВЧ МЭДЭЭЛЭЛ

Ашигт малтмал ашиглалтын MV-022859 дугаар бүхий тусгай зөвшөөрлийн талбай нь Засаг захиргааны хувьд Төв аймгийн Заамар сумын 3-р багийн нутагт, Монгол орны 1:100000-ны масштабтай байр зүйн зургийн М-48-126-р хавтгайд оршино.

Тусгай зөвшөөрөл олгогдсон байдал:

Анх “Хашаат Овоот Даваат” нэртэй 2585.6 га бүхий XV-020580 тоот хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг АМГТГ-ын Кадастрын хэлтсийн даргын шийдвэрээр 2016 оны 06-р сарын 20-ны өдөр “Монголросцветмет” ТӨҮГ-т олгосон бол АМГТГ-ын кадастрын хэлтсийн даргын 2024 оны 12-р сарын 30-ны өдрийн шийдвэрээр MV- 022859 дугаарт ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг олгосон байна.

Судлагдсан байдал:

1990-1992 онд Заамарын хүдрийн зангилаанд явуулсан 1:50000-ны масштабын геологийн зураглал, эрлийн ажлаар Даваатын хөндийн адаг хэсэгт алтны шороон хуримтлал анх тогтоогдсон байна.

2018 онд “Монголросцветмет” ТӨҮГ-с явуулсан эрлийн өрөмдлөгийн ажлаар Даваатын хөндийн доод хэсэгт доод плиоцены элсэрхэг, шавранцар хурдсанд үйлдвэрлэлийн ашигт давхарга тогтоогдсон байна.

Төсөл хэрэгжүүлэгчийн захиалгаар 2023 онд геологи, хайгуулын мэргэжлийн байгууллага Даваатын хөндийн алтны шороон ордод нөөцийг тодорхойлох зорилгоор хайгуулын ажлыг гүйцэтгэсэн.

Тусгай зөвшөөрлийн кадастрын мэдээлэл:

Ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл нь нийт 44 булангийн цэг бүхий 2545.27 га талбайг хамаарна.

УУЛЫН АЖИЛ,ОЛБОРЛОЛТЫН УЛМААС ЭВДЭРСЭН ГАЗРЫН 2025 ОНЫ НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН МЭДЭЭ. МАЯГТ БОХ-3

А. Хаягийн хэсэг.

Байгууллагын нэр	“ЭРДЭНЭС КРИТИКАЛ МИНЕРАЛС” ТӨҮГ-ийн харьяа “Шижир-Алт” алтны үйлдвэр
Аж ахуйн тусгай зөвшөөрлийн дугаар, регистр	2550466
Аймгийн нэр	Төв аймаг
Сумын нэр	Заамар “Хайлааст баг”
Орд газрын нэр	Хашаат Овоот Даваат
Тусгай зөвшөөрлийн дугаар	MV-022859
Тусгай зөвшөөрлийн талбай	2545.27 га
Ашигт малтмалын төрөл	Алт
Олборлох баяжуулах технологи	Ил уурхай

Б. “Шижир-Алт” алтны үйлдвэрийн ордын нөхөн сэргээлт. Хашаат Овоот Даваат MV-022859

Үзүүлэлтүүд			Мөрийн дугаар	Хэмжих нэгж	Гүйцэтгэл
А			Б	В	Г
Олборлолт эхэлсэн он			1	2025	
Олборлолт онд өртөх талбай					
Олборлолт явуулах төлөвлөгөөт 2025 онд	Олборлолтод өртөх газар	Гүн	2	м	30
		Талбай	3	га	6,2
		Эзлэхүүн	4	мян.м³	1412,9
	Олборлолт явуулсан талбай	Өндөр	5	м	30
		Талбай	6	га	5,1
		Эзлэхүүн	7	мян.м³	1203,8
		Эзлэхүүн	8	мян.м³	-
	Бусад	Гүн	9	м	-
		Талбай	10	га	-
Олборлолт явуулах тайлант 2025 онд	Хийх газар	Гүн	11	м	30
	Дотоод овоолго	Талбай	12	га	-
	Бусад	Эзлэхүүн	13	мян.м³	140
Техникийн нөхөн сэргээлт.					

**“ХАШААТ ОВООТ ДАВААТ” АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

		Талбай	14	га	8,8
--	--	--------	----	----	-----

**“ХАШААТ ОВООТ ДАВААТ” АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Олборлолт эхэлсэн үеэс, өссөн дүнгээр	ТНС хийсэн газар	Эзлэхүүн	15	мян.м³	47,5
	дотоод овоолго	Талбай	16	га	-
		Эзлэхүүн	17	мян.м³	140
	Бусад	Талбай	18	га	-
		Эзлэхүүн	19	мян.м³	-
Биологийн нөхөн сэргээлт					
Олборлолт эхэлсэн үеэс, өссөн дүнгээр	Нийт	Талбай	20	га	-
	Гад. овоолго	Талбай	21	га	-
	Бусад	Талбай	22	га	-
Олборлолт явуулсан төлөвлөгөөт 2025 онд	Нийт	Талбай	23	га	-
	дотоод овоолго	Талбай	24	га	-
	Бусад	Талбай	25	га	-
Олборлолт явуулах тайлант 2025 онд	Хийх газар	Талбай	26	га	-
	Гад. овоолго	Талбай	27	га	-
	Бусад	Талбай	28	га	-
Байршуулсан нөхөн сэргээлтийн баталгааны мөнгөн хөрөнгө					
Олборлолт эхэлсэн үеэс, өссөн дүнгээр			29	сая төг.	25000
Олборлолт явуулах төлөвлөгөөт 2025 онд			30	сая төг.	25000
Байгаль орчныг хамгаалахад зарцуулсан хөрөнгө					
Олборлолт эхэлсэн үеэс, өссөн дүнгээр			31	сая төг.	25000
Олборлолт явуулах төлөвлөгөөт 2025 онд			32	сая төг.	25000
Үйлдвэрлэлийн үзүүлэлтүүд-2025 онд					
Хөрс хуулалт	Талбай	33	га	5,1	
	Хэмжээ	34	мян.м³	1203,8	
Хүдэр олборлолт, элс угаах	Талбай	35	га	2,2	
	хэмжээ	36	мян.м³	67,9	
Бүтээгдэхүүн гаргалт		37	кг	22,8	
Олборлолтод ашиглах ус					
Усны төрөл		38	Гадаргуун ус		
Хэмжээ		39	мян.м³	447120	
Химийн хортой, аюултай бодисын зарцуулалт.					
Зөвшөөрөгдсөн хэмжээ		40	кг	-	
Зарцуулсан хэмжээ		41	кг	-	
Олборлолтод өртсөн ойн бүрхэвч					
Талбайн хэмжээ		42	га	Үгүй	
Нөөцийн тоо хэмжээ		43	м³	Үгүй	

Тайлан гаргасан:

“Шижир-Алт” АҮ-ийн

БО хариуцсан мэргэжилтэн

Б.Одончимэг

“Шижир-Алт” АҮ-ийн

Маркшейдер

Б.Төвragчаа

ОРДЫН ГЕОЛОГИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ БА БҮС

Ордын газрын байршил

Засал захиргааны байршил- Даваатын хөндийн алтны шороон орд нь Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших ба Монгол орны төв хэсэгт Улаанбаатар хотоос баруун хойш 230 км, Дархан хотоос зүүн тийш 180 км, Заамар сумаас баруун хойш 25 км, “Шижир алт” суурингаас хойш 25 км-т оршино.

Монгол орон газар зүйн байршил, уур амьсгалын нөхцөл, газар нутгийн гадаргын хэв шинж, экологийн тогтолцооны хувьд цөлжилтийн аюулд өртөх нэн эмзэг, чийг дутмаг, хуурай бүс нутагт хамаарагддаг.

Уул зүй:

Судалгаа явуулсан талбай нь бүс нутгийн хувьд Хэнтийн нурууны баруун хойд хэсэгт, Заамарын нуруу, Туул голын ай сав газарт дэд бүтцийн тааламжтай нөхцөлд байрладгаараа онцлогтой. Заамарын нуруу нь Туул голын баруун эрэгт 1500-1815.5м үнэмлэхүй өндөртэй, уулсын хажуу нь олон тооны гол, горхи, жалгаар хэрчигдсэн, 25-300 -ын налуутай, харьцангуй өндөршилт нь 300-500 метр. Уул нуруудыг зааглаж буй хотгорууд нь сул хэрчигдсэн, 950-1100 метр өргөгдсөн гадаргуунууд бөгөөд зүүн хойш чиглэлтэй, 4-7 км өргөнтэй. Усан сүлжээний хувьд хамгийн том гол нь Орхон голын баруун цутгал болох 600 км орчим урттай, 1.0-4.0 км өргөн хөндий бүхий Туул гол юм. Гольдрол нь тохойрол, тахиралт ихтэй, олон тооны хар ус, жижиг аралтай бөгөөд өргөн 30-100 м, гүн нь 0.5-2.6 м хүрдэг. Туул голын баруун гар талын цутгал болох Хайлаастын хөндий нь 9 орчим км урттай, 500-800 м өргөнтэй, олон салаа жалга, хөндий амнуудтай ба тэдгээрийн урт нь 2.0-3.0 км, өргөн нь 400-600 м болно.

Ус зүй:

Талбайн усан сүлжээ нь Туул гол болон түүний баруун, зүүн талын цутгалуудаас бүрдэх бөгөөд ордын талбайн хэмжээнд голын гольдрол нь тахиралдсан хэлбэр үүсгэдэг ба өргөн нь 30-100 м хооронд хэлбэлздэг. Голын гүн боргио хэсэгт 0.6 м, тайван урсгалтай хэсэгт 3 ба түүнээс дээш метр хүрдэг байна. Голын урсгалын дундаж хурд нь 0.5-1.5 м/сек байдаг. Талбайн хэмжээнд Хайлааст, Баянгол, Хар бух, Ар наймган зэрэг маш олон цутгалууд бий боловч ордын хэмжээнд Туул гол руу зүүн гар талаар нь цутгаж байгаа Өвөр Тээлийн гол юм. Энэхүү цутгалын хөндий хуурай сайртай зөвхөн цас хайлсны дараа болон ширүүн борооны дараа богино хугацааны горхи урсана. Туул голын усны түвшин цас хайлсны дараа буюу 4-5 сард өндөр байх учир усны гармаар тэр болгон гарах боломжгүй, харин бороо хур багатай 6 ба 7-р сарын эх, 9-10-р сард гармаар мориор болон авто хөсгөөр гарч болох боломжтой. 11-р сараас эхлэн ус захлан хөлдөж эхлэх үеэс эхлэн гол битүүрэн гүйцэд хөлдөх 2-р сар хүртэл гармаар авто хөсгөөр гарах боломжгүй. 2-3-р саруудад голын мөсөөр, эрэг нь нам хэсгээр авто хөсгөөр голыг гарч болох боловч цас их унах тул нүх хонхорт суух, хүнд машин техник мөсөнд цөмрөх аюултай.

Цаг уур:

Эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай. Ес дүгээр сарын сүүлч арав дугаар сарын эхээр эхний хүйтрэлт болох ба 11-р сарын дунд үеэс тогтмол хүйтэрч эхэлнэ. Сүүлчийн хүйтрэлт 5-р сарын эхээр байх боловч цас үндсэндээ 4-р сард хайлж дуусна. Жилийн дундаж хур тунадасны хэмжээ 367.3мм боловч түүний 80 орчим

хувь нь зуны улиралд бусад нь өвлийн улиралд ноогдоно. Цасны зузаан 150-250мм хүрдэг. Улирлын чанартай хөрсний хөлдөлт 2.5м хүрнэ. 10-р сарын сүүлчээр Туул гол хөлдөж эхлэх ба 4-р сарын эхээр мөс нээгдэж эхэлнэ. Туул гол 2-р сард мөсөөр бүрэн бүрхэгдэнэ. Хайгуулын талбайн хэмжээнд баруун хойд зүгийн салхи байнга байх ба салхины хурд 5-10м/сек, салхины хамгийн их хурд 3-4 сард 20м/сек хүрнэ.

Агаарын температур нь уур амьсгалын хамгийн чухал үзүүлэлт болдог бөгөөд Заамар орчмын нутагт уул нуруу, хөндий хосолсон газар орны онцлогоор дулаан хүйтний горим тодорхойлогдоно. Жилийн дундаж температур нь +2.8°C байдаг. Хамгийн хүйтэн нь 1-р сард агаарын температур нь -38.1°C, хамгийн дулаан нь 7-р сард агаарын температур нь +35.1°C хүрдэг байна. Жилийн хамгийн хүйтэн 1-р сарын олон жилийн дундаж температур -23.5°C байгаа нь өвлийн улиралд уулсаар хүрээлэгдсэн голын хөндийд үлэмж хэмжээний хүйтэн агаар хуралдан тогтож харьцангуй хүйтэн өвөл болдгийг харуулж байна.

Агаарын чийгшил:

Хуурай уур амьсгал зонхилсон. Жилийн дундаж харьцангуй чийгшлийн утга 59 хувь орчим, өвлийн улиралд агаар нэн хүйтэн, ханасан төлөвтөө ойртох учраас харьцангуй чийгшил хамгийн өндөр хэмжээндээ 69-74% хүрэх ба хавар агаарын чийгийн хамгийн бага утга 40-41 хувь болно. Харин зун хур борооны улирал эхлэхээр ахин бага зэрэг нэмэгдээд намар ахин багасгана. Усны уурын сэлгэмэл даралт буюу парциаль даралт нь агаар дахь чийг агууламжийн хэмжээг заах бөгөөд агаарын температураас хамаарч өвөл бага, зун хамгийн их байна.

Агаарын даралт:

Тухайн түвшин дэх агаарын даралт нь агаар мандлын орчил урсгал, хотгор гүдгэр, агаар, хөрсний халах, хөрөхөөс хамаарна. Агаарын даралт тодорхой илэрсэн жилийн явцтай бөгөөд жилийн хамгийн их утга нь өвлийн улиралд, хамгийн бага утга нь зуны саруудад ажиглагддаг байна.

Хур тунадас:

Хүчтэй аадар бороо орох нь хөрсний үржил шимтэй давхаргыг урсгахаас гадна үерийн хүнд байдалд хүргэх, их цас орох нь мал аж ахуй, зам тээвэр, харилцаа холбооны ажилд хүндрэл учруулах магадлалтай. Олон жилийн ажиглалтын материалаас үзвэл Заамар, Угтаал орчмын нутгаар анхны цас дунджаар 10 дугаар сарын эхээр, сүүлчийн цас 4 дүгээр сарын сүүлчээр ордог, цасан бүрхүүлтэй өдрийн тоо жилд дунджаар 120 гаруй хоног байх ба цасны бүрхүүлийн нягт, зузаан зэрэг нь тухайн орон нутгийн хотгор, гүдгэр, салхины горимоос хамааран ихээхэн жигд биш (5-10 см, 6-12 см) байна.

Ургамал, амьтан зүй:

Энэ талбайн хувьд дөрөвдөгчийн сэвсгэр хурдас ихээхэн тархалттай, өвс ургамлаар бүрхэгдсэн, ой мод багатай. Хээр талд амьдардаг махан идэштээс чоно, үнэг, хярс, мэрэгчдээс тарвага, зурам, үхэр хулгана, үен, жигүүртнээс болжмор, улаан хошуут, тогоруу, тоодог, ангир, хэрээ, бор хошуут түүнчлэн мөлхөгчид зэрэг ан амьтан, хорхой шавж элбэг тохиолдоно.

ЕРӨНХИЙ ТӨЛӨВЛӨЛТ

А. Орчны хяналт шинжилгээ, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах техникийн арга хэмжээнүүд:

Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арилгах арга зам.

Туул голын гольдрилын ордыг ашиглах үед агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөллийг бууруулах талаар дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ. Үүнд:

Төслийн бүхий л үйл ажиллагааны явцад тоосжилтыг хянах бууруулах үр ашигтай бөгөөд практик ач холбогдолтой журмыг боловсруулан мөрдөж ажилласан.

Уурхайн дотоод зам болон тоос шороо босох ил задгай талбайнуудыг байнга услах, хайрга дэвсэх, тээврийн хэрэгслийн засвар үйлчилгээ, тохируулгыг байнга хийж хөдөлгүүрээс гарах утааны хэмжээг стандарт шаардлагын хэмжээнд байлгана.

Эдгээр орчны хяналт шинжилгээний ажиллагаанууд мэргэжлийн хяналтын газрын лабораторитой хамтран ажиллах гэрээний үндсэн дээр хийгдсэн.

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТ

Агаар орчин

Хамрах хүрээ	№	Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээ	Хийгдсэн ажил	Биелэлт
	1.	Уурхайн олборлолтын үе шатанд тоосжилт ихээр үүсэх үед усалгаа хийх, салхи ихтэй үед тоос багасгах арга хэмжээ авах		Уурхайн хүнд даацын машин техникийн технологийн зам, дотоод тээвэрлэлтийн зам шинээр үүсгэх тохиолдолд зам маршрутыг нарийвчлан төлөвлөж зурагт тусгадаг бөгөөд зам тавихдаа шимт хөрсийг хуулан авч хэлбэржүүлэн, үйлдвэрлэлийн хаягдал болох эфель, гааль зэргээр хучиж, сайжруулалт, арчилгааг тогтмол хийснээр бүх машин техникүүд тогтсон зассан замаар явж хөрс эвдэх, тоос үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх нөхцөлийг бүрдүүлсэн.
				20 тонн Хово автосамосвалын тэвшийг өөрчлөн технологийн замын усалгааг өдөр бүр 2-3 удаа хийсэн. Мөн нэмэлтээр тунаах нуурнаас шууд ус авахаар нэмэлт цорго хийж хурдан ус авах, олон удаа услах давтамжийг нэмэгдүүлсэн.

2. Хүнд механизмын
хөдөлгүүрийн
тохиргоо
үйлчилгээг
тогтмол хийх
хөдөлгүүрээс
гарах утааны
хэмжээг
стандартын
шаардлага хангах
хэмжээнд байлгах
арга хэмжээ авах.

3. Уурхайн машин
механизмуудын
янданд шүүлтүүр
тавих

Булган аймгийн Ус цаг уур, орчны шинжилгээний газрын итгэмжлэгдсэн лаборатороор 5 дугаар сард орчны хяналт шинжилгээ, хэмжилт хийлгэсэн. БОАЖЯ-ны дэргэдэх Судалгаа шинжилгээний албаны лабораториор 22 цэгээс хөрс, ус, агаар, дуу чимээний шинжилгээ хийлгэсэн. Лабораторийн шинжилгээний дүнгээр үзүүлэлтүүд хүлцэх агууламжаас хэтрээгүй хэвийн хэмжээнд гарсан. Мөн ХАБЭМТ эрсдэлтэй ажлын байранд хөдөлмөрийн нөхцлийн үнэлгээг 2025.10 сард хийлгэн сөрөг нөлөөллийг бууруулан ажилласан.

Агаарын чанарт сөрөг нөлөө үзүүлэх магадлалтай хуучин техникүүдийг сэлгэн тайлант онд 6 ширхэг техник шинээр ашиглаж байна.

4. Дуу шуугианы хэмжилт хийлгэх, дуу шуугиан бүхий машин механизмын ашиглалтыг оновчтой төлөвлөх, ашиггүй ашиглалтыг багасгах үр

Дуу чимээ

[illegible][illegible][illegible][illegible]

Булган аймгийн Ус цаг уур орчны шинжилгээний газраар 5 сард орчны хяналт шинжилгээний хэмжилт хийлгэсэн. Дүгнэлтээр хүлцэх агууламжаас хэтрээгүй хэвийн хэмжээнд байсан.

Тусгай зөвшөөрөлтэй талбайн үйл ажиллагаа явуулж буй хэсгийн ойр орчимд нутагладаг айл өрх ойрхон байхгүй.

Гадаргын болон гүний ус

5. Усыг үерийн усны
бохирдлоос
хамгаалж далан
хийх

Гүний ус болон гадаргын усны урсацын
горим алдагдах, ус бохирдохоос сэргийлж
үерийн далан суваг хийсэн.

6. Зуны улиралд үер
бууж, уурхайн
овоолго зам
талбай усанд
автаж болзошгүй
учир үерийн
уснаас хамгаалах
хатуу хог
хаягдлаар
бохирдуулахгүй
байх арга хэмжээ
авч шуудуу,
хамгаалалтын
далан барих

Лаг бохирдлыг байгальд шууд хаяхгүй байх
зорилгоор бохир соруулах машинаар
улиралд 1 удаа бохирыг соруулан авч
зориулалтын цэгт устгаж байна.

Манай үйлдвэрийн байрлаж буй Төв
аймгийн Заамар сумын Хайлааст багийн
төвийг үерийн усанд автуулахгүй байх
үүднээс мэргэжлийн түвшинд үерийн шуудуу
/1200 диаметртей/ хоолой хийснээс хойш
хугацаанд тухайн багт үер ороогүй үр дүнтэй
ажил болсон бөгөөд шуудуу, хоолойг улирал
бүр цэвэрлэн сэргээж байна.

Хамгаалалтын далан, шуудууг барьж орон нутагт хүлээлгэн өгсөн.

7. Байгалийн гэнэтийн эрсдлийг урьдчилан тооцох, хохирол учирсан тохиолдолд яаралтай арга хэмжээ авах хөтөлбөр боловсруулах

БОННУ тайланд үүсч болзошгүй сөрөг нөлөөллийг тодорхойлж, авах арга хэмжээний зөвлөмж өгсний дагуу арга хэмжээ авч ажиллаж байна.

ХАБ-тай хамтран Аваарын үед хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг Онцгой байдлын газраар батлуулан ажилласан.

8. Тээврийн хэрэгслийг зөвхөн баталгаажуулсан замаар явуулж байх, маршрутын бус замаар явахыг хориглосон тэмдэг тэмдэглэгээ тавьж өгөх

Тээврийн хэрэгслийг зөвхөн баталгаажуулан тогтоосон замаар явуулан, хориглосон тэмдэг тэмдэглээ тавьж өгсөн.

9. Өнгөх хөрсийг хуулан авах уурхайн үйл ажиллагаа эхлэх үед өнгөх хөрсийг хуулж шимт хөрсийг овоолох

Шимт хөрсний овоолго үүсгэн, стандартын дагуу хадгалж, дараа жилийн биологийн нөхөн сэргээлтэд хэрэглэхээр бэлдсэн.

10. Шатах тослох материалыг зориулалтын саванд хадгалах, уурхайн орчимд асгарч алдагдахаас сэргийлэх

4 хэсгийн ажлын байруудад шатах тослох материалаар бохирдсон бээлий, даавууг ялган ангилж байна.

Асгаралтын иж бүрдлийг Ил уурхайн хэсэгт тараан өгч тос маслыг шингээн авч зориулалтын саванд хийж байна.

11. ШТМ-ын агуулах болон засварын төвийн талбайг хайргажуурах, газрын гадарга хөрс бохирдохоос сэргийлэх

Засварын талбайг цементлэн тэмдэгжүүлж, хогийн сав байршуулсан. Засварын талбайг байгалийн хатуу хучилтаар шийдсэн. Үүнд: урьдчилан шимт хөрсийг хуулан авч гааль болон эфелээр хучилт хийн дагтаршуулж хөрсөнд асгарсан тос, масло шингэхгүй байхаар болсон.

Мөн хөрсөнд тос, масло асгарсан тохиолдолд хор саармагжуулах бодисыг ашиглан хоргүйжүүлж байна. Хөрсөн бүрхэвчийг доройтуулахгүйн тулд тамхины ишийг ил задгай хаяхгүй байх нөхцлийг бүрдүүлж тамхины иш цуглуулах зориулалтын савыг цех хэсэг бүрт байрлуулан ашиглаж байна.

Мөн ашиглаад дууссан принтерийн хорыг цуглуулан мэргэжлийн байгууллагад тушаан устгалд оруулсан. Хөрсөнд химийн хорт хаягдал хаяхгүй байх зорилгоор ашиглаж

дууссан зай /батарей/-г цуглуулах савыг
өөрийн үйлдвэрийн цех хэсгүүд дээр
байршуулан ашиглаж байна.

12. Талбайн зориулалтын цэгээс гадагш элдэв хог хаягдал хаяхгүй, газрын төрх, хөрсийг эвдэхгүй, хөндөхгүй байх арга хэмжээг хэвшүүлэх

Том оврын хог хаягдлыг цуглуулан хөрсийг хамгаалан асгаралтын иж бүрдэл жолооч нарт ашиглуулж байна.

13. ШТМ-ын агуулах болон засварын төвийн талбайг хайргажуулах, ургамлан нөмрөгийг бохирдохоос сэргийлэх

ШТМ-ын агуулах болон засварын төвийн талбайг хайргажуулж хатуу хучилттай болгон ургамлан нөмрөгийг бохирдохоос сэргийлсэн, мөн тэмдэг тэмдэглэгээг байршуулсан. Дууссан галын хорны баллон ашиглан замын хажуугийн цацруулагчтай тэмдэглэгээ хийсэн.

14. Хог хаягдлыг ил задгай хаяхгүй байх, хог хаях нэгдсэн цэг байгуулах

Ил уурхай, Автобааз, Уурын зуухны хэсэгт тус бүрт 2ш хогийн сав байрлуулан хог хаягдлыг 7 хоног бүр төвлөрсөн хогийн цэгрүү зөөвөрлөн хаяж байна.

15. Жил бүр ургамлын судалгаа мониторинг явуулах, нөхөн сэргээлт хийхэд тохиромжтой үрийг орон нутгаас худалдан авах, үрийг түүх

“Тэрбум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд Заамар сумын төвийн Цэцэрлэгт хүрээлэнд 10000 Агч мод тарьсан, Хайлааст багийн ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх зирилгоор иргэдэд 5000 ширхэг мод тараасан /Үүнд: Агч, Монос, Хайлаас, Шар хуайс, Үхрийн нүд /. Төлөвлөгөөт онд нийт 15000 мод тарьсан.

16. Олон салаа зам гаргахгүй байх, уурхайн замд тэмдэгжүүлэлт хийх

Уурхайн машин, техникүүдийг маршрутын дагуу явуулж, олон салаа зам гаргахгүй ажилласан. Мөн ашиглагдахгүй замуудыг хааж орохыг хориглосон тэмдэг хийсэн.

Орон нутгийн нийгэм эдийн
засгийн хөгжлийг дэмжихэд
чиглэсэн арга хэмжээ

17. Улс,аймаг, сум
орон нутгийн
төсөвт даатгалын
шимтгэл
төлбөрүүдийг
оруулах, нийгмийн
хариуцлагын
хүрээнд сумын дэд
бүтэцийг
хөгжүүлэхэд хувь
нэмэр оруулах

18. Орон нутгийн
ИТХ-ын
тэргүүлэгчдэд
ажлын тайлан жил
бүр тайлагнах

Төв аймгийн Заамар сумтай Байгаль орчныг хамгаалах, уурхай ашиглах, үйлдвэр байгуулахтай холбогдсон дэд бүтцийг хөгжүүлэх ажлын байр нэмэгдүүлэх тухай Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд нийт 153,100,000-г Амьтны аймгийн хамгааллын өвс тэжээл, Дэд бүтцийг хөгжүүлэх, Тэрбум модны арчилгаа усалгааны ажилтан, тусгай хэрэгцээний айл өрхүүдийн амьжиргааны түвшин сайжруулах зэрэг ажлуудад зарцуулсан.

2025 оны 06 дугаар сарын 06-ны өдөр Хайлааст багийн ИНХ-р MV-022859 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй талбайн Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайлан хэлэлцэгдэн дэмжигдсэн.

Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний биелэлт

“Шижир алт” алтны үйлдвэр нь уул уурхайн олборлолтын үйл ажиллагаа явуулж эхэлснээс бүхий л хугацаанд техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг үе шаттайгаар төлөвлөн амжилттайгаар хийж гүйцэтгэн ажиллаж байна. Байгаль орчны нөхөн сэргээлтийн ажлын хүрээнд дараах ажлуудыг зохион байгуулан ажиллаж байна.

- Байгаль орчны нөхөн сэргээлтийн туршилтын талбай
- Овоолгын нөхөн сэргээлт
- Үржил шимт хөрсний хуулалт, хадгалалт
- Орчны тохижилт

Зураг MV-022859 талбайн техникийн нөхөн сэргээлт 8.8 га

Техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн талбайг шимт хөрсөөр хучсан байдал

Ногоон байгууламж

“Шижир Алт” алтны үйлдвэр нь “Тэр бум мод” үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд 2022, 2023 онуудад нийт 34200 ширхэг мод тарьж арчилгаа, усалгааг тогтмол хийж байна. 2025 онд нийт 15000 мод төлөвлөж 10000ш-г Заамар сумын төвд, 5000ш-г Хайлааст багийн төвд тарьсан..

Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль, хүрээлэн буй орчинд үзүүлж буй нөлөөллийг зохистой бууруулахын тулд нөлөөллөөс зайлсхийх, нөлөөллийг бууруулах болон нөхөн сэргээх арга хэмжээг хэрэгжүүлэхийн хамт үлдэгдэл нөлөөллийг дүйцүүлэн хамгаалах шаардлагатай байдаг.

Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээ гэж дүйцүүлэн хамгаалахаар тогтоогдсон газар нутагт сонгон авсан биологийн олон янз байдлыг хамгаалах, сайжруулахад чиглэгдсэн менежментийн арга хэмжээ юм. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлсний үр дүнд тухайн газрын биологийн олон янз байдал хэвийн нөхцөлөөс илүүтэй сайжирсан байх нь дүйцүүлэн хамгааллын эцсийн зорилго юм.

Төв аймаг болон Заамар сумаас оноож өгсөн тус сумын Хайлааст багийн нутагт орших Баянгол гэх газарт 10га талбайд 96800м³ Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах техникийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг гүйцэтгэсэн.

Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

“Хашаат Овоот Даваат” алтны шороон ордын талбайн ойр орчим нөлөөллийн бүст айлын өвөлжөө, хаваржаа бүхий газартай давхцаагүй учир нүүлгэн шилжүүлэх нөхөн олговор олгох ажил хийгдэхгүй байхаар төлөвлөсөн.

Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөний биелэлт

Тус ордын талбайд одоогоор энэ төрлийн олдвор олдоогүй. Хэрэв уурхайн эдэлбэр газрын хүрээнд түүх соёлын дурсгалын зүйлс, археологи, палентологийн олдвор илэрсэн тохиолдолд сум, аймгийн захиргаанд болон мэргэжлийн байгууллагуудад мэдэгдэж, зохих судалгаа, шинжилгээ хийлгэн дүгнэлт гаргуулна.

**“ХАШААТ ОВООТ ДАВААТ” АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөөний биелэлт

Хүснэгт-12 Осол, эрсдэлийн төлөвлөгөө

№	Болзошгүй аюул осол, сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, арга хэмжээ авах	Арга хэмжээний цар хүрээ	Нэгжийн өртөг	Зардал /мян.төг/ 2025 он	Хэрэгжүүлэх хугацаа, давтамж	Биелэлт
	1	2	3	4	5	6	
		Үерийн уснаас хамгаалсан далан байгуулах, үйлдвэрийн талбайд					Төслийн талбайн орчимд далан, шуудуу татаж хүн мал амьтан унаж
1	Үер, газар хөдлөлт, галын аюул	тэмдэг тэмдэглээ хийж тавих, мал, хүн орохоос хамгаалж хаалт хамгаалалт хийх, эрсдлийн үнэлгээг мэргэжлийн	Үйлдвэрийн орчинд		Дотоод төлөвлөлтөөр		бэртэхээс сэргийлэн аюулгүй байдлыг хангасан.
2	Болзошгүй аюул осол, саатал, техник технологийн шугам сүлжээний гэмтэл, галын гэнэтийн аюул үүсэх	байгууллагаар хийлгэх Тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдлыг тогтмол шалгах, хянах Галын болон болзошгүй аюул, ослоос урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар сургалт зохион байгуулах Гал унтраах хэрэгслийг зохих газруудад байрлуулах	Тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж Уурхайн ажилчдад Ажилчдын хотхон, ил уурхайн ажлын байранд	Дотоод төлөвлөлтөөр 1500,0	Дотоод төлөвлөлтөөр 1500,0	Байнга Жилд 1 удаа Үйл ажиллагаа ны туршид	Тээврийн хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн аюулгүй байдлыг тогтмол шалгаж байна. Үйлдвэрийн газрын ХАБ, ЭА хариуцсан ерөнхий мэргэжилтэн улирал тутамд үзлэг шалгалт хийж, захирлын тушаал батлуулан хэрэгжилтийг хангуулан ажилладаг. 2025 оны 05 дүгээр сарын 20-ны өдөр Уул уурхайн аврах ангиас нийт 110 ажилчинд галын аюулгүй байдлын сургалт авсан. Гал унтраах хэрэгслүүдийг зохих газруудад байрлуулан ажилласан.
3	Байгалийн гэнэтийн аюулт үзэгдэл	Уурхайн эргэн тойронд үерийн уснаас хамгаалах суваг, шуудуу, хамгаалах далан хаалт байгуулах	Үерийн уснаас хамгаалах далан байгуулах		Сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөөн		Төслийн талбайн орчимд далан, шуудуу татаж хүн мал амьтан унаж бэртэхээс сэргийлэн аюулгүй байдлыг хангасан.

д орсон.

БОМТ-ийг хэрэгжүүлэх удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөөний биелэлт

Удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

Хүснэгт-14

№	Удирдлага, зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Биелэлт
1	Уурхайн удирдлагын авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүд	Байгаль орчны удирдлага, зохион байгуулалтын арга хэлбэрийг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлэх чиглэлээр үүрэг хариуцлагын дотоод журам тогтоож мөрдөх	Уурхайн ажилчид	Байгаль орны аудит хийлгэж, уг тайлангийн зөвлөмжийн дагуу үйлдвэрийн дотоод нөөц бололцоогоо ашиглан байгальд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулан ажиллаж байна.
		Ажилчдад хог хаягдлын талаар сургалтыг мэргэжлийн байгууллагатай хамтран зохион байгуулах	Уурхайн ажилчдад	Үйлдвэрийн нийгмийн хариуцлагыг сайжруулах, ажилчид болон нөлөөллийн бүст оршин суугаа ард иргэдэд эрүүл, аюулгүй амьдрах орчин нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор хог хаягдлын менежментийн төсөл хийлгэх зөвлөх үйлчилгээг “Өнгө нэм” ТББ-тай хамтран хэрэгжүүлж байна. Уг төсөл нь менежментийн төслийн тайланг боловсруулж, сургалт зохион байгуулах ажлыг гүйцэтгэсэн.
		Байгаль хамгаалахад орон нутгийн иргэдийн оролцоог идэвхижүүлэх уулзалт зөвлөгөөнийг жил бүр зохион байгуулах, тэдний санал зөвлөмжийг БОМТ-г хэрэгжүүлэх ажилд тусгах	Уурхайн ажилчид	Жил бүр Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг танилцуулахаар БИНХ-д танилцуулга хийн ажилладаг. Мөн 2025 оны 06 дугаар сард Хайлааст багийн иргэдийн нийтийн хуралд төсөл хэлэлцүүлэхээр орохдоо ард иргэдийн санал хүсэлтийг сонсч, уриалга гаргасан.
		Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн орлогыг бүрэн төвлөрүүлэх.		“Эрдэнэс Критикал Минералс” ТӨҮГ нь татвар, хураамжуудаа хуулийн дагуу хугацаанд нь төлсөн.
		Байгаль орчны аудитыг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэх	Уурхайн удирдлага	“Эко бүрдэл нийцэл” ХХК-иар байгаль орчны аудит хийлгэж, биелэлтийг хангаж ажиллаж байна.
		Ажиллагсдыг жилд 1 удаа эрүүл мэндийн үзлэгт оруулах	Уурхайн ажилчид	Нийт 120 ажилтныг 2025 онд “Эрт илрүүлэгт” иж бүрэн шинжилгээ үзлэгт хамруулсан.

Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөр

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр /ОХШХ/ нь “Эрдэнэс Критикал Минералс” ТӨҮГ-аас явуулж буй үйл ажиллагаа, хэрэгжүүлж байгаа төсөл нь байгаль орчин, хүний амьдрах орчинд хэрхэн нөлөөлж буйг, мөн үзүүлж буй нөлөөлөл нь зөвшөөрөгдөх хязгаарт байгаа эсэхийг хянах үзүүлэлтүүдийг тодорхойлж, хэмжих, шинжлэх арга, стандарт, хяналт хийх байршил, давтамж зэргийг бүхэлд нь тусгасан нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний нэг чухал баримт бичиг юм.

“Хашаат Овоот Даваат” алтны шороон ордын үйл ажиллагааны явцад БОННУ-ний тайлан, БОМТТ-д тусгасан болзошгүй болон гол сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ, тухайн орчинд төслийн үйл ажиллагаанаас шалтгаалан гарсан өөрчлөлтүүдийг тодорхойлох, хянах зорилгоор тогтмол дээжлэлт, сорьц авч байх үзүүлэлтүүд, түүний тодорхойлолт, хуваарь баримтлах стандарт, аргачлал, зардлыг тодорхойлон ОХШХ-т тусгав.

Байгаль орчныг хамгаалах тухай, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай Монгол Улсын хуулиудын дагуу “Эрдэнэс Критикал Минералс” ТӨҮГ нь батлагдсан арга, аргачлалаар, итгэмжлэгдсэн тоног төхөөрөмжөөр байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлыг Булган аймгийн итгэмжлэгдсэн лаборатороор 2025 оны 5,10 сард ус, агаар, хөрсний шинжилгээ хийлгэсэн. Мөн БОАЖЯ-ны дэргэдэх Судалгаа шинжилгээний албаны лаборатороор 22 цэгээс ус, агаар, хөрсний шинжилгээ хийлгэсэн.

**“ХАШААТ ОВООТ ДАВААТ” АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний тайлан

Хатуу хог хаягдал

Уурхайн барилгын ажил болон олборлолтын ажилд хэрэглээд илүү гарсан машин, техникийн сэлбэг, эд ангийн баглаа боодол, машины дугуй, сольсон хуучин сэлбэг, замын тэмдэглэгээ, тэдгээрийн холбогдох хэрэгсэл, эрэг боолт зэрэг хаягдлууд бий болсон.

Уурхайн ажилчдаас ундааны сав, лааз, цаас, нийлэг эд материалууд, хөвөн даавуу болон малын яс гэх мэт хүмүүсийн эдэлж хэрэглэсэн янз бүрийн ахуйн хэрэглээний хог хаягдал гарсан.

Шингэн хаягдал

Уурхайн барилгын ажил болон олборлолтын үед ашиглагдаж буй машин, тоног төхөөрөмжүүдэд зохих хуваарийн дагуу техникийн үйлчилгээ хийх үед ажилласан тос, тосолгооны хаягдал материал гарсан.

Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт-13

№	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Зардал /мян.төг/ 2025 онд	
	Хог хаягдлаас үүсэх орчны бохирдол	Ахуйн хог хаягдлаа орон нутгийн ЗДТГ-тай хог хаягдлын гэрээ байгуулан тээвэрлүүлэх	Дотоод төлөвлөлтөөр	Төв аймгийн Заамар сумтай Шижир алт АҮ- 2025 оны 05 дугаар сарын 27-ний өдөр Хог хаягдлын гэрээ байгуулсан.
		Ахуйн хатуу хог хаягдал хаях сав байрлуулах	2000,0	Хатуу хог хаягдлын савыг 3 байршилд байрлуулсан.
		Хатуу хог хаягдлын цэгийн гадна талд болон бусад орчинд хог алдагдахаас сэргийлэн хашаа барих, тэмдэгжүүлэх	300,0	Хатуу хог хаягдлыг болох төмрийг мэргэжлийн компанид 3 тонн төмөр ачуулсан.

**“ХАШААТ ОВООТ ДАВААТ” АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарь

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулах шатанд олон нийтийн оролцоо, тэр дундаа алтны шороон ордын сөрөг нөлөөлөлд өртөж болзошгүй нутгийн иргэд, орон нутгийн байгууллагын оролцоог нэмэгдүүлэх, хууль тогтоомжид заасан хүрээнд тэдэнд аль болох ойлгомжтой бөгөөд үнэн зөв, бодит мэдээллийг өгч, зөрчигдөж болзошгүй эрхээ хамгаалах, санал бодлыг тусгах нь энэ шатны ажлын гол зорилт юм.

№	БОМТ хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд	Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээний агуулга	Хугацааны тов	Зохион байгуулах газар
	Төв аймаг, Заамар сумын “Хайлааст” багийн ИНХ,	Уулзалт, санал асуулга	БОМТ болон хяналт, шинжилгээний гүйцэтгэлийг тайлагнах	ИНХ товлосон хугацаанд	Төв аймгийн Заамар сумын Хайлааст багийн ИНХ
	БОАЖЯ-ны ХБОБНУГ	Тайлангийн эх хувь, албан бичиг	Тайланг хүлээн авсан актыг хүргүүлэх	12-р сар	БОАЖЯ-нд
	Байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, бүх шатны Засаг дарга, байгаль орчны төрийн бус байгууллага	Танилцуулж тайлагнах	Тухайн жилийн БОМТ-ний биелэлтийн дүгнэлт	12-р сар	Заамар сумын ЗДТГ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний зардлын гүйцэтгэл

№	Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ	Нийт зардал
		/сая.төг/ 2025 он
1.	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	2,2
2.	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлсэн нийт	50
3.	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	190
4.	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	0
5.	Түүх соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	0
6.	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	1,5
7.	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	3
8.	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	0
9.	БОМТ-ний хэрэгжилтийг нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах хуваарь	Дотоод төлөвлөлтөөр
10.	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	5,6
11.	Нийт	252,3 сая төгрөг

ДҮГНЭЛТ

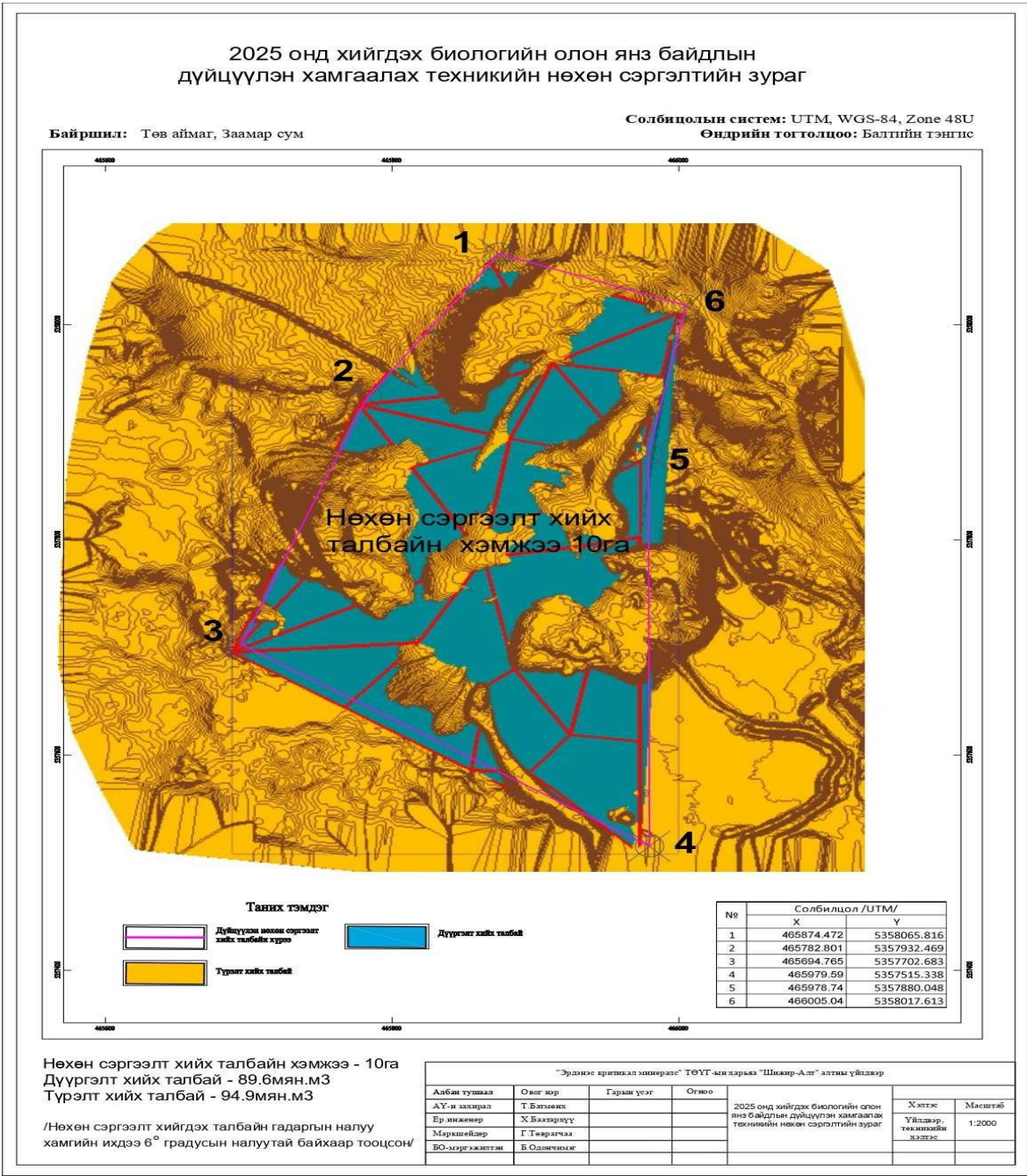
Төв аймгийн Заамар сумын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулж буй “Эрдэнэс Критикал Минералс” ТӨҮГ-ын “Хашаат Овоот Даваат” алтны шороон ордын 2025 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайланг боловсруулахад дараах дүгнэлтэнд хүрлээ.

“Хашаат Овоот Даваат” алтны шороон ордын олборлолтоос хөрс хамгийн ихэр элэгдэл эвдрэлд өртсөн учир тээврийн хэрэгслийг тогтсон нэг маршрутын дагуу явуулах, нөхөн сэргээлтийг цаг тухай бүр хийж, шимт хөрсний овоолго хийх зайлшгүй шаардлагатай байсан.

Тус ордын 2025 оны БОМТ-нд 70.499 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөж, тухайн ажлуудын хэмжээ, гарах үр дүн, хариуцах эзэн, холбогдох стандарт, дүрэм журам, хууль тогтоомжийг тусган, зардлын задаргааг байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардлын хэсэгт оруулан батлуулсан.

“Эрдэнэс Критикал Минералс” ТӨҮГ-ын “Шижир-Алт” АҮ нь гүйцэтгэлээр Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээхэд 252,3 сая төгрөгийн зардал гаргасан байна. Зардлын илүү зөрүү нь дотоод төлөвлөлтөөр тусгагдсан зарим ажлын зардал болон тус үйлдвэрийн газар нийгмийн хариуцлагын хүрээнд өөрийн өмнөх жилүүдэд нөхөн сэргээгээгүй үлдсэн талбайнууд, дүйцүүлэн хамгаалах нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэж байгаатай холбоотой болно.

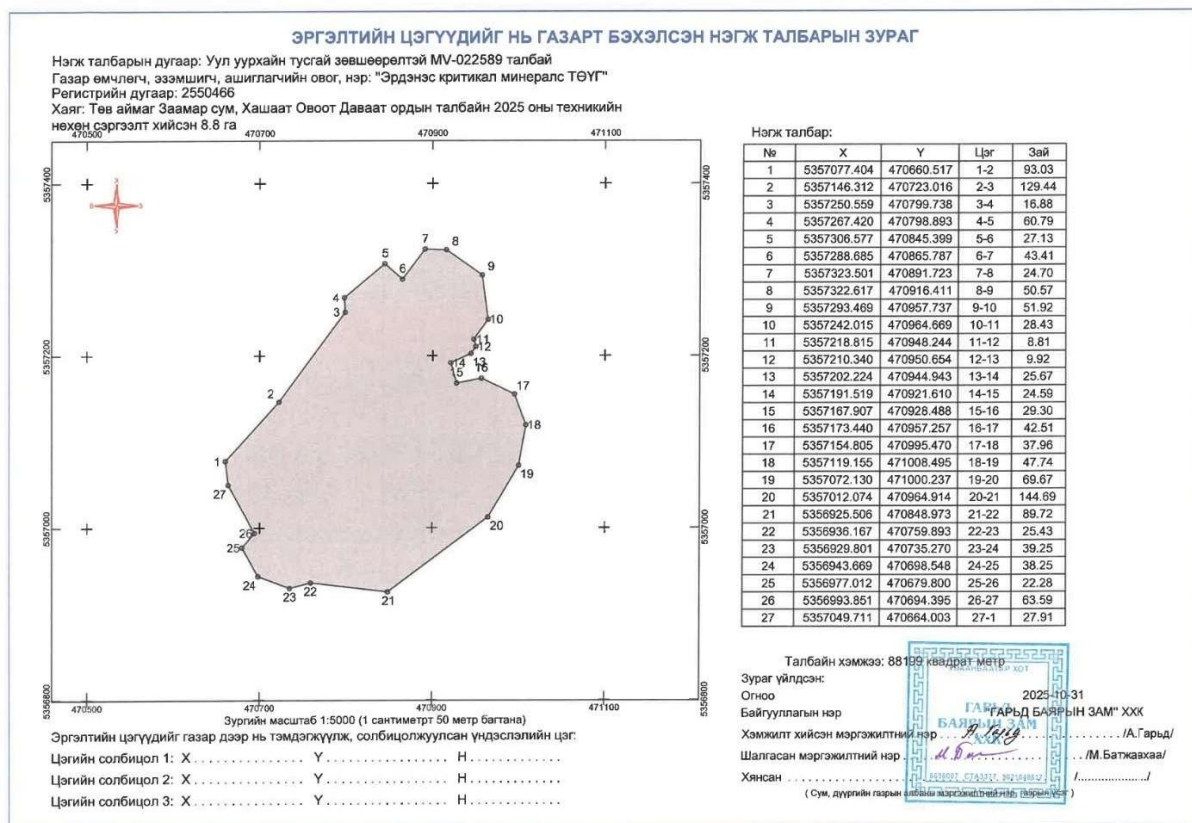
Орон нутгийн талбайд хийсэн Дүйцүүлэн хамгаалах техникийн нөхөн сэргээлт 10 га.

**“ХАШААТ ОВООТ ДАВААТ” АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

**Нөхөн сэргээлтийг хөндлөнгийн байгууллагаар хэмжилт хийж
баталгаажуулсан.**

MV-022859 талбайн 8.8 га техникийн нөхөн сэргээлт

МАЯГТ 1

ЭДЛЭН ГАЗРЫН УЛСЫН ТОО БҮРТГЭЛИЙН ХУУДАС №...

1. Хуулийн этгээд (Холбогдох дугаарыг дугуйлна уу)
 1. Иргэн **2** ААН 3. Байгууллага 4. Гадаадын иргэн 5. Гадаадын ААН 6. Гадаадын байгууллага
2. Иргэний овог, эцэг, эхийн нэр, ААН, байгууллагын нэр **“Эрдэнэс критикал минералс ТӨҮГ”**
3. Регистрийн дугаар **2550466**
4. Иргэний үнэмлэх, улсын бүртгэлийн дугаар
5. Байнгын хаяг **УБ, БЗД Энхтайван өргөн чөлөө-98** 6. Утас **458072**
7. Аймаг / Нийслэл (Доогуур нь зур) 8. Дүүрэг 9. Хорооны дугаар
10. Гудамжны нэр 11. Байшин, хашааны дугаар
12. Газар ашиглах хэлбэр: (Холбогдох дугаарыг дугуйлна уу) 1. Өмчлөх **2** Эзэмших 3. Ашиглах
13. Зөвшөөрөл олгосон байгууллагын нэр..... 14. Гэрчилгээний дугаар
15. Зөвшөөрөл олгосон шийдвэрийн дугаар 16. Огноо
17. Гэрээний дугаар 18. Гэрээ байгуулсан огноо
19. Талбайн хэмжээ (кв.м) **88199** 20. Газар эзэмших (ашиглах) хугацаа (жил)
21. Үл хөдлөх хөрөнгийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээний дугаар 22. Огноо
23. Газар дээр байгаа барилга, объектийн мэдээлэл
24. Зориулалт (Холбогдох дугаарыг дугуйлна уу)

1. Иргэний ахуйн (Орон сууц, хашаа гэх мэт) 2. Албан контор 3. Боловсрол 4. Эрүүл мэнд 5. Спорт 6. Соёл, урлаг 7. Аж ахуйн хашаа, агуулах 8. Нийтийн тээвэрийн 9. Холбоо, эрчим хүч, шугам сүлжээ 10. Төмөр зам 11. Нисэх онгоцны буудал 12. Худалдаа бүх төрлийн үйлчилгээ	13. Нам, олон нийтийн 14. Шашны 15. Гарааш 16. Шатахуун түгээх станц, нефтийн агуулах 17. Үйлдвэрлэл 18. Эрдэс баялаг, элс, хайрга олборлох 19. Газар тариалан 20. Хүлэмжийн аж ахуй 21. Төмс, хүнсний ногоо, жимсний талбай 22. Фермер 23. Төрийн 24. Хувийн
--	--

Эдлэн газрын улсын тоо бүртгэлийн хуудас бөглөсөн:

25. Иргэн, ААН, Байгууллагыг төлөөлж: / овог нэр /
26. Огноо: **2025-10-31**
27. Гүйцэтгэгч байгууллагыг төлөөлж: / **А.Гарьд** /
28. Огноо: **2025-10-31**
29. Баталгаажуулсан: /
30. Огноо: / овог нэр /

Газар эзэмших, ашиглах эрхийн гэрчилгээ
олгох журмын 2 дугаар хавсралт

НЭГЖ ТАЛБАРЫН ХИЛ, ЗААГИЙН
ГАЗАРТ БЭХЭЛСЭН ЭРГЭЛТИЙН ЦЭГИЙГ
ХҮЛЭЭЛГЭН ӨГСӨН ТУХАЙ АКТ

Иргэний овог нэр/ хуулийн этгээдийн нэр **"Эрдэнэс критикал минералс ТӨҮГ"**
Регистрийн дугаар: **2 5 5 0 4 6 6**
Байнгын хаяг **УБ, БЗД Энхтайван өргөн чөлөө-98** Утас **458072**
Газрын байршлын хаяг **Төв аймаг Заамар сум**
Эрхийн хэлбэр: (Холбогдох дугаарыг дугуйлна уу) 1. Өмчлөх ② Эзэмших 3. Ашиглах
Газар эзэмших (ашиглах) хугацаа (жил)
Эргэлтийн цэгийн тоо **27 хорин долор** Эргэлтийн цэгийг газарт бэхэлсэн огноо **2025-10-31**
Эргэлтийн цэгийг газарт бэхэлсэн байгууллагын нэр **"ГАРЬД БАЯРЫН ЗАМ" ХХК**
Эргэлтийн цэгийн солбицол тодорхойлоход ашигласан багажны нэр **KOLIDA GPS**
марк **A60**, хувийн дугаар **A82B7A126236619WSN**, нарийвчлал **±3.0мм+0.5 ppm RMS"**

д/д	Цэгийн нэр ба дугаар	Солбицол		
		X	Y	H
1	BASE			
2				
3				

Солбицол тодорхойлсон арга **/GNSS хүлээн авагч RTK хэмжилт/**

Үндэслэлийн цэгтэй холбосон холболтын зураг:

Анхааруулга:

Газар өмчлөгч (эзэмшигч, ашиглагч) нь өөрийн зөвшөөрөл авсан газрын баталгаажсан хил хязгаар буюу газарт тэмдэглэсэн эргэлтийн цэгүүдийг хамгаалах асуудлыг хариуцах ба түүнийг устгаж үгүй хийх, зөөж байршлыг өөрчилсөн тохиолдолд тэдгээрийг дахин сэргээх босгохтой холбогдон гарах зардлыг бүрэн хариуцна.

Хүлээлгэн өгсөн:

Эргэлтийн цэгийг газарт бэхэлж,

солбицол тодорхойлсон

"ГАРЬД БАЯРЫН ЗАМ" ХХК-ийн

инженер А.Гарьд

/албан тушаал, нэр, гарын үсэг/

Баталгаажуулсан:

ГА-ны мэргэжилтэн

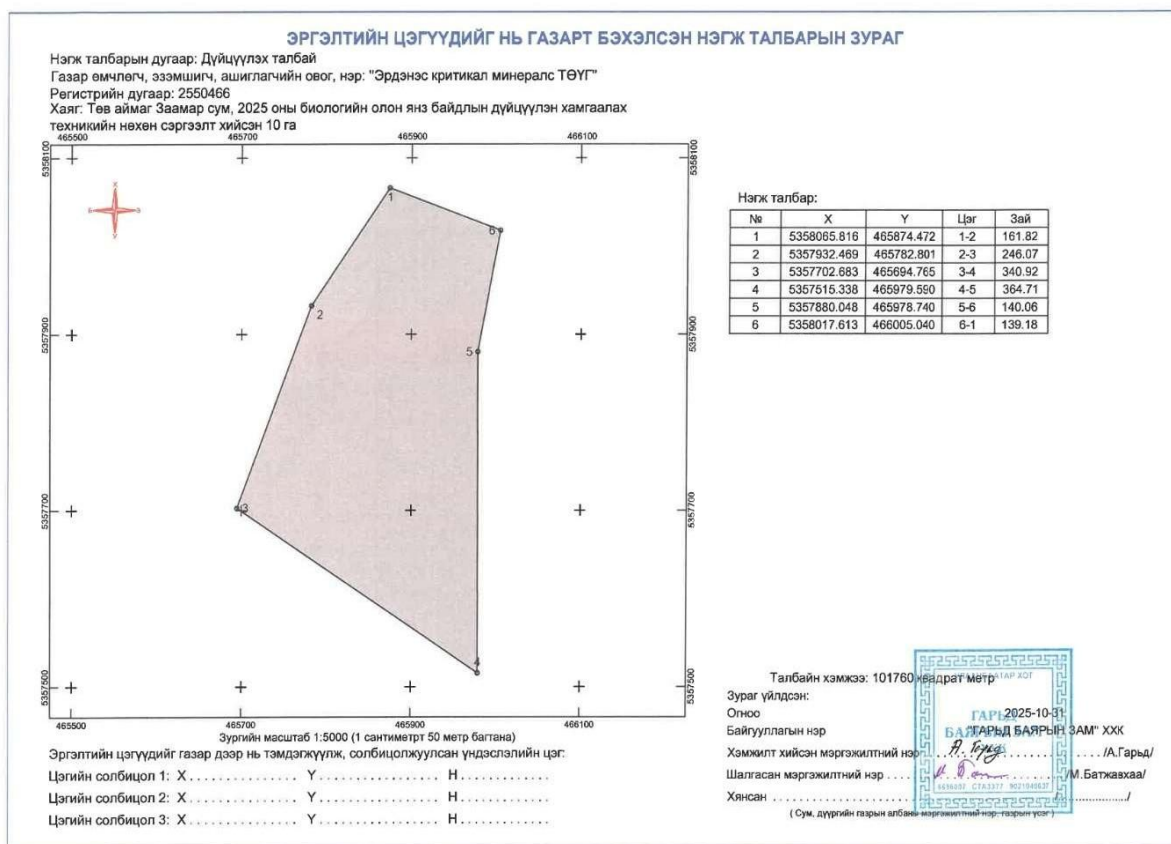
с/албан тушаал, гарын үсэг, нэр/

Хүлээн авсан:

Газар эзэмшигч: .

**“ХАШААТ ОВООТ ДАВААТ” АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН
ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН**

**Дүйцүүлэн хамгаалах техникийн нөхөн сэргээлт 10 га хөндлөнгийн
хэмжилтийн байгууллагаар баталгаажуулсан байдал.**

МАЯГТ 1

ЭДЛЭН ГАЗРЫН УЛСЫН ТОО БҮРТГЭЛИЙН ХУУДАС №...

1. Хуулийн этгээд (Холбогдох дугаарыг дугуйлна уу)
 1. Иргэн **②** ААН 3. Байгууллага 4. Гадаадын иргэн 5. Гадаадын ААН 6. Гадаадын байгууллага
2. Иргэний овог, эцэг, эхийн нэр, ААН, байгууллагын нэр **“Эрдэнэс критикал минералс ТӨҮГ”**
3. Регистрийн дугаар **2550466**
4. Иргэний үнэмлэх, улсын бүртгэлийн дугаар
5. Байнгын хаяг **УБ, БЗД Энхтайван өргөн чөлөө-98** 6. Утас **458072**
7. Аймаг / Нийслэл (Доогуур нь зур) 8. Дүүрэг 9. Хорооны дугаар
10. Гудамжны нэр 11. Байшин, хашааны дугаар
12. Газар ашиглах хэлбэр: (Холбогдох дугаарыг дугуйлна уу) 1. Өмчлөх **②** Эзэмших 3. Ашиглах
13. Зөвшөөрөл олгосон байгууллагын нэр 14. Гэрчилгээний дугаар
15. Зөвшөөрөл олгосон шийдвэрийн дугаар 16. Огноо
17. Гэрээний дугаар 18. Гэрээ байгуулсан огноо
19. Талбайн хэмжээ (кв.м) **101760** 20. Газар эзэмших (ашиглах) хугацаа (жил)
21. Үл хөдлөх хөрөнгийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээний дугаар 22. Огноо
23. Газар дээр байгаа барилга, объектийн мэдээлэл
24. Зориулалт (Холбогдох дугаарыг дугуйлна уу)

1. Иргэний ахуйн (Орон сууц, хашаа гэх мэт) 2. Албан контор 3. Боловсрол 4. Эрүүл мэнд 5. Спорт 6. Соёл, урлаг 7. Аж ахуйн хашаа, агуулах 8. Нийтийн тээврийн 9. Холбоо, эрчим хүч, шугам сүлжээ 10. Төмөр зам 11. Нисэх онгоцны буудал 12. Худалдаа бүх төрлийн үйлчилгээ	13. Нам, олон нийтийн 14. Шашны 15. Гарааш 16. Шатахуун түгээх станц, нефтийн агуулах 17. Үйлдвэрлэл 18. Эрдэс баялаг, элс, хайрга олборлох 19. Газар тариалан 20. Хүлэмжийн аж ахуй 21. Төмс, хүнсний ногоо, жимсний талбай 22. Фермер 23. Төрийн 24. Хувийн
---	--

Эдлэн газрын улсын тоо бүртгэлийн хуудас бөглөсөн:

25. Иргэн, ААН, Байгууллагыг төлөөлж: / /
26. Огноо: **2025-10-31** / овог нэр /
27. Гүйцэтгэгч байгууллагыг төлөөлж: / **А.Гарьд** /
28. Огноо: **2025-10-31** / овог нэр /
29. Баталгаажуулсан: / /
30. Огноо: / овог нэр /

Газар эзэмших, ашиглах эрхийн гэрчилгээ
олгох журмын 2 дугаар хавсралт

НЭГЖ ТАЛБАРЫН ХИЛ, ЗААГИЙН
ГАЗАРТ БЭХЭЛСЭН ЭРГЭЛТИЙН ЦЭГИЙГ
ХҮЛЭЭЛГЭН ӨГСӨН ТУХАЙ АКТ

Иргэний овог нэр/ хуулийн этгээдийн нэр "Эрдэнэс критикал минералс ТӨҮГ"
Регистрийн дугаар: 2 5 5 0 4 6 6
Байнгын хаяг УБ, БЗД Энхтайван өргөн чөлөө-98 Утас 458072
Газрын байршлын хаяг Төв аймаг Заамар сум
Эрхийн хэлбэр: (Холбогдох дугаарыг дугуйлна уу) 1. Өмчлөх ② Эзэмших 3. Ашиглах
Газар эзэмших (ашиглах) хугацаа (жил)
Эргэлтийн цэгийн тоо 6 зургаа / Эргэлтийн цэгийг газарт бэхэлсэн огноо 2025-10-31
Эргэлтийн цэгийг газарт бэхэлсэн байгууллагын нэр "ГАРЬД БАЯРЫН ЗАМ" ХХК
Эргэлтийн цэгийн солбицол тодорхойлоход ашигласан багажны нэр KOLIDA GPS
марк A60, хувийн дугаар A82B7A126236619WSN, нарийвчлал ±3.0мм+0.5 ppm RMS"

д/д	Цэгийн нэр ба дугаар	Солбицол		
		X	Y	H
1	BASE			
2				
3				

Солбицол тодорхойлсон арга /GNSS хүлээн авагч RTK хэмжилт/

Үндэслэлийн цэгтэй холбосон холболтын зураг:

Анхааруулга:

Газар өмчлөгч (эзэмшигч, ашиглагч) нь өөрийн зөвшөөрөл авсан газрын баталгаажсан хил хязгаар буюу газарт тэмдэглэсэн эргэлтийн цэгүүдийг хамгаалах асуудлыг хариуцах ба түүнийг устгаж үгүй хийх, зөөж байршлыг өөрчилсөн тохиолдолд тэдгээрийг дахин сэргээх босгохтой холбогдон гарах зардлыг бүрэн хариуцна.

Хүлээлгэн өгсөн:

Эргэлтийн цэгийг газарт бэхэлж,
солбицол тодорхойлсон
"ГАРЬД БАЯРЫН ЗАМ" ХХК-ийн
инженер А.Гарьд А.Гарьд

/албан тушаал, нэр, гарын үсэг/

Баталгаажуулсан:

ГА-ны мэргэжилтэн

с/албан тушаал, гарын үсэг, нэр/

Хүлээн авсан:

Газар эзэмшигч: .

.....
.....

/гарын үсэг, нэр/